Gemeente Meppel

Raadsvoorstel

Agendapunt	Vertrouwelijkheid	Datum vastgesteld	Registratienummer
5.1	Openbaar	13 mei 2025	3415275

Onderwerp
Integraal voorstel SHMA, IHP Onderwijs 2025 - 2044 en Sportaccommodatiebeleidsplan 2025-2029 gemeente Meppel

Voorgesteld raadsbesluit
1. Het Strategisch Huisvestingsplan Maatschappelijke Accommodaties (SHMA) vast te stellen.
2. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025 – 2044 vast te stellen.
3. Het sportaccommodatiebeleidsplan 2025-2029 gemeente Meppel vast te stellen.

Inleiding en context
Meppel heeft een rijk aanbod maatschappelijke voorzieningen. De komende jaren staan we voor de uitdaging om ons voorzieningenniveau op peil te houden. Dat draagt bij aan de leefbaarheid van de gemeente en aan het welbevinden van inwoners.

Het behouden van voorzieningen is geen vanzelfsprekendheid. Zeker niet in een gemeente waarin het aantal inwoners groeit en de financiële middelen niet onuitputtelijk zijn. Vraagstukken zoals het zwembad, een maatschappelijke accommodatie in Nijeveen en de binnensport vragen om perspectief. Daarnaast ligt er een grote opgave als het gaat om vernieuwing van onze schoolgebouwen en het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed. Het ontbreekt de gemeente nog aan een instrument en een kader om de komende jaren op eenduidige wijze besluitvorming voor te bereiden en prioritering aan te brengen binnen de financiële mogelijkheden.

Daarvoor dient dit Strategisch Huisvestingsplan Maatschappelijke Accommodaties (hierna SHMA). In het SHMA is geïnventariseerd welke beleidsinhoudelijke taken en ontwikkelingen op de gemeente afkomen, welke huisvestingsopgaven daaruit voortvloeien en hoe we tot keuzes kunnen komen. In een kerntakenladder wordt onderscheid gemaakt in de wettelijke accommodaties, basisaccommodaties en lokale plusaccommodaties. Daarmee wordt duidelijk welke rol en verantwoordelijkheid de gemeente heeft in specifieke huisvestingsvraagstukken. Dat biedt houvast en duidelijkheid voor samenwerkingspartners, de maatschappelijke voorzieningen en ambtelijke organisatie. Ook draagt dit bij aan een transparant besluitvormingsproces.

Een van de wettelijke taken is de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Parallel aan het SHMA is daarom het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025-2045 opgesteld. Daarin is samen met alle schoolbesturen in de gemeente Meppel de vernieuwingsopgave in kaart gebracht en in een planning voor de komende jaren verwerkt.

Sportaccommodaties zijn deels een wettelijke verplichting als het gaat om het faciliteren van bewegingsonderwijs. Verder zijn sportaccommodaties een beleidskeuze en kunnen daarmee gezien worden als basisaccommodaties. Hierop is het sportaccommodatiebeleid aangepast. Beide documenten zijn verwerkt in de projectenplanning in het SHMA en op die manier sterk met elkaar verweven. Gezien deze verwevenheid wordt de besluitvorming over deze onderwerpen geïntegreerd in één raadsvoorstel.

Beoogd effect
Krachtige en toekomstbestendige maatschappelijke accommodaties in de gemeente Meppel.

Beoogd effect
Krachtige en toekomstbestendige maatschappelijke accommodaties in de gemeente Meppel.

Toelichting en argumenten

1.1 Het SHMA biedt een kompas en kader bij besluitvorming over maatschappelijke accommodaties

Rondom maatschappelijke accommodaties zien we dat er veel opgaven en vraagstukken zijn. Ontwikkelingen die zich vaak kenmerken door een grote maatschappelijke relevantie en met potentieel veel financiële impact. In het SHMA zijn deze ontwikkelingen gebundeld en samengebracht. Om die reden is ook het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs herijkt en een sportaccommodatiebeleid opgesteld. Beide documenten zijn integraal verwerkt in het SHMA. Daarmee dient het SHMA als kompas en kader om te prioriteren en besluitvorming voor te bereiden over ingrepen in maatschappelijke accommodaties. Het SHMA neemt die besluiten nog niet (bijvoorbeeld over wel of geen zwembad of MFA), maar geeft wel richting en plaatst de opgaven in perspectief.

1.2 Inzicht in toekomstige opgaven voor huisvesting van onderwijs, cultuur, sport en sociaal domein.

Het SHMA geeft inzicht in alle toekomstige opgaven die voorvloeien uit de beleidsterreinen onderwijs, cultuur, sport en sociaal domein. Door huisvestingsopgaven horizontaal te benaderen kan beter geanticipeerd worden op koppelkansen, bijvoorbeeld bij de gymzaal Prinses Marijkestraat. Vanuit vastgoed is het huisvestingsperspectief onderzocht en vanuit het inhoudelijke beleidsveld sport is behoefte aan meer capaciteit voor de breedtesport. Door de aansluiting te zoeken bij de ontwikkelingen in het onderwijs in Nieuwveense Landen kan zowel het bewegingsonderwijs als de breedtesport beter worden bediend. Ook is een deel van de dekking daarmee al geregeld omdat er een zorgplicht ligt voor het bewegingsonderwijs. Besluitvorming op projectniveau wordt separaat voorbereid.

1.3 Het SHMA draagt bij aan rolduidelijkheid van de gemeente

De rol en verantwoordelijkheid van de gemeente bij maatschappelijke huisvestingsvraagstukken verschilt. Soms ligt er een wettelijke zorgplicht, bijvoorbeeld voor het onderwijs. In andere gevallen is huisvesting nodig om beleidsdoelen te realiseren. De gemeente kiest er dan voor om in enige vorm bij te dragen aan de instandhouding van een accommodatie. In het SHMA is een kerntakenladder opgenomen die onderscheid maakt tussen wettelijke accommodaties, basisaccommodaties en lokale plusaccommodaties. Vanuit dit kader wordt besluitvorming voorbereid en dat draagt bij aan de rolduidelijkheid van de gemeente richting samenwerkingspartners.

1.4 Het SHMA benaderd vraagstukken vanuit een brede context

In het SHMA wordt de term 'Meppeler krachtpand' geïntroduceerd. Een krachtpand is een accommodatie die essentieel is voor de uitvoering van gemeentelijke taken of realisatie van beleidsdoelen. De gemeente ziet een actieve rol voor zichzelf bij huisvestingsopgaven van krachtpanden. Bij investeren in krachtpanden wordt ook altijd de eigendomssituatie, het beheer en de exploitatie in ogenschouw genomen. Daardoor wordt in het SHMA breder gekeken dan enkel de technische staat van het gebouw.

1.5 SHMA komt tegemoet aan moties 'Ondergrens wijkcentra en dorpshuis' en 'Huiskamers in de wijk' van 7 november 2024.

Tijdens de behandeling van de programmabegroting 2025 op 7 november 2024 heeft de gemeenteraad een tweetal moties aangenomen met betrekking tot de wijkcentra en het dorpshuis in de gemeente Meppel. De moties hebben als doel om de continuïteit van fysieke ontmoetingsplekken voor inwoners en maatschappelijke organisaties te borgen richting de toekomst. In het SHMA worden de wijkcentra en het dorpshuis als krachtpanden en basisaccommodaties gepositioneerd. Krachtpanden hebben een grote maatschappelijke relevantie en zijn als basisaccommodatie essentieel voor het realiseren van beleidsdoelen. De gemeente ziet daarom een actieve rol voor zichzelf om deze voorzieningen te behouden.

1.6 Faseringsplan is flexibel, verantwoordelijkheid gemeenteraad geborgd

In het SHMA is een faseringsplan tot en met 2045 opgenomen die met de kennis van nu is vormgegeven. Op het moment dat er een Meppeler Krachtpand of andere accommodatie aandacht vereist vanwege veranderingen vanuit wetgeving of een beleidsveld dan kan het faseringsplan daarop aangepast worden. Het afwegingskader van het SHMA blijft dan de onderlegger om keuzes te maken. Omdat hier vaak omvangrijke investeringen mee gemoeid zijn wordt op projectniveau altijd een uitgewerkt voorstel met financiële onderbouwing meegenomen in de perspectiefnota en ter besluitvorming voorgelegd aan college en raad.

1.7 en 2.1 Het SHMA en IHP geven richting aan de verduurzamingsopgave

De overkoepelende duurzaamheidsambitie *"In 2050 is Meppel een duurzame en toekomstbestendige gemeente"* krijgt met het SHMA een concrete invulling. Voor gebouwen gaat dat met name over de pijler energie. Voor het realiseren van de verduurzamingsopgave wordt aangesloten bij de natuurlijke vervangingsmomenten op gebouwniveau. Het SHMA creëert inzicht in die natuurlijke momenten tot 2045.

Het streven om alle gebouwen in gemeente Meppel in 2040 aardgasvrij en daarmee CO_2-neutraal te hebben is als uitwerking van de overkoepelende ambitie een stevige opgave waar met het SHMA een belangrijke bijdrage aan wordt geleverd. Het faseringsplan in het SHMA geeft een pragmatische invulling aan de verduurzamingsopgave door aansluiting te zoeken bij natuurlijke momenten en waar mogelijk koppelkansen te benutten. Maar ook geeft het SHMA een behapbare aanpak als het gaat om de financiële middelen en capaciteit die nodig is voor verduurzaming. Op projectniveau wordt altijd gezocht mogelijkheden voor circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Specifiek voor het onderwijs wordt met de voorgestelde planning een groot deel van de schoolgebouwen de komende jaren vernieuwd en verduurzaamd. Streven is om voor iedere school minimaal een Bijna Energieneutraal Gebouw (BENG) te realiseren. Het schoolbestuur heeft daarbij de keuze om naar een Energieneutraal Gebouw (ENG) te gaan. De meerkosten zijn voor rekening van het schoolbestuur. Dit sluit aan bij de nieuwe wetgeving, waarin het investeringsverbod voor het primair onderwijs komt te vervallen. Dit betekent dat schoolbesturen mogen investeren in huisvesting, mits dit voortkomt uit een overschot vanuit de exploitatie.

2.2 Geactualiseerde IHP geeft perspectief aan schoolbesturen en gemeente

De vernieuwingsopgave voor onderwijshuisvesting is groot, zowel landelijk als in Meppel. Ongeveer de helft van de scholen is veertig jaar of ouder en aan enige vorm van vernieuwing toe. Voor veel schoolbesturen ontbrak het tot nog toe aan een voldoende concreet perspectief op gebouwniveau. In het geactualiseerde IHP hebben we een planning gemaakt op basis van blokken van 4 jaar. Dat geeft schoolbesturen

een beeld wanneer ze aan de beurt zijn voor vernieuwing. De daadwerkelijke keuze voor renovatie of (ver)nieuwbouw wordt per schoolgebouw gemaakt. Daarvoor wordt vroegtijdig een onderzoeksbudget beschikbaar gesteld, zodat schoolbesturen per schoolgebouw afwegingen kunnen maken over eventuele investeringen. Daarmee worden desinvesteringen voorkomen. Ook voor de gemeente is dan vroeg in het proces duidelijkheid over de benodigde financiële middelen.

2.3 IHP anticipeert op nieuwe wetgeving

Op dit moment ligt er een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer over onderwijshuisvesting. De verwachting is dat de wet in 2026 in werking treedt. Het wetsvoorstel is erop gericht om schoolbesturen en gemeenten beter samen te laten werken aan een planmatige en doelmatige aanpak voor goede schoolgebouwen.

In de nieuwe wet wordt een IHP wettelijk verankerd als verantwoordelijkheid van de gemeente. Schoolbesturen zijn verplicht hun MJOP te delen met de gemeente. Renovatie wordt een voorziening waar de gemeente verantwoordelijk voor is en een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Renovatie is een duurzame keuze en de bouwkosten bedragen gemiddeld genomen 65% van de nieuwbouwkosten. In dit IHP is gekozen voor renovatie bij de schoolgebouwen waarvan op voorhand verwacht wordt dat dit een reële optie is. Niet elk gebouw is echter even geschikt voor renovatie. Per schoolgebouw wordt in kaart gebracht wat de mogelijkheden zijn. Op basis van een uitgewerkt voorstel wordt per project een aanvraag gedaan in de perspectiefnota en besluitvorming gevraagd van de raad.

2.4 IHP draagt bij aan realistische kostenramingen voor bouwkosten

De investeringskredieten van de projecten die nu in voorbereiding zijn gebaseerd op de VNG-normbedragen uit 2023. De VNG-normbedragen gaan uit van een wettelijk minimum en sluiten niet aan bij de feitelijke marktprijsontwikkeling. Steeds meer gemeenten in Nederland laten om die reden de VNG-normbedragen los en gebruiken de kengetallen uit het Kwaliteitskader onderwijshuisvesting van Ruimte-OK. Deze kengetallen komen tot stand met de indexcijfers van BDB Bouwkostendata, waarin structurele en conjuncturele prijsontwikkelingen worden meegenomen. In het IHP zijn deze kengetallen ook toegepast. In de investeringsraming is met deze kengetallen gerekend, zodat een realistischer raming van de benodigde investeringen ontstaat.

3.1 Sportaccommodatiebeleid als basis voor toekomstige investeringen in sportaccommodaties.

Het sportaccommodatiebeleid kent een lange aanloop. In 2021 is het beheerplan sportaccommodaties door de gemeenteraad voor kennisgeving aangenomen. Met het beheerplan sportaccommodaties is ingestemd met het ontwikkelen van een beleidskader voor het investeren en exploiteren van sportaccommodaties en het uitvoeren van een viertal onderzoeksvoorstellen. In 2023 heeft de Meppeler Sportwereld haar sportvisie aangeboden aan de gemeenteraad

Het nu voorliggende sportaccommodatiebeleid ligt in het verlengde van deze sportvisie en geeft voor de sportaccommodaties de beleidsuitgangspunten en doelstelling weer. De onderzoeken waarmee de gemeenteraad in 2021 heeft ingestemd zijn uitgevoerd. De consequenties voor de sportaccommodaties in termen van vernieuwing of renovatie zijn in het faseringsplan van het SHMA opgenomen.

Kanttekeningen en alternatieven

1.1 en 2.1 Er zit spanning op de duurzaamheidsambities van de gemeente en de uitvoeringsplanning in het SHMA en IHP

Het SHMA en IHP leveren een belangrijke bijdrage aan het concretiseren van de verduurzamingsopgave van maatschappelijke accommodaties. De uitvoerbaarheid van de opgave op natuurlijke momenten komt tot uiting in het faseringsplan. Hierin is naast de opgave ook de financiële realiteit en capaciteit meegewogen. Er zit een discrepantie tussen de gemeentelijke duurzaamheidsambitie om in 2040 aardgasvrije en CO2-neutrale gebouwen te hebben en de aanpak vanuit het SHMA.

1.2 SHMA bevat geen besluiten op projectniveau

Het SHMA geeft een kader waarmee afwegingen voor maatschappelijke accommodaties gemaakt kunnen worden. Daarmee geeft het richting voor toekomstige besluiten en is gemeente aanspreekbaar voor partners en maatschappelijke voorzieningen. Met het SHMA worden nog geen besluiten op projectniveau gemaakt. Daar wordt per ontwikkeling of locatie aan de gemeenteraad een afzonderlijk voorstel voor gedaan, gebaseerd op het afwegingskader SHMA.

2.2 Kengetallen Ruimte OK nog steeds geen marktprijzen

In het IHP is ervoor gekozen om de VNG-normbedragen los te laten bij het maken van een investeringsraming. In plaats daarvan worden de kengetallen gebruikt van het Kwaliteitskader Ruimte-OK, zodat een realistischer beeld ontstaat van de benodigde investeringen. Pas na aanbesteding van een bouwproject is er zekerheid over de daadwerkelijke bouwkosten in relatie tot het beschikbare krediet. Bij afwijkingen wordt dit altijd voorgelegd aan college en gemeenteraad.

3.1 Sportaccommodatiebeleid geeft geen antwoord op alle wensen en vragen

Uit de uitgevoerde onderzoeken naar sportaccommodaties blijkt dat de wensen vanuit de gebruikers soms verder gaan dan de bondsnormen voorschrijven. In het accommodatiebeleid worden de bondsnormen als uitgangspunt gehanteerd. Dit betekent dat we aanvullende wensen in de categorie 'lokale plus' positioneren. Hiervoor wordt per situatie bezien of dit te realiseren is via bijvoorbeeld een vorm van cofinanciering. Daarnaast zijn sportaccommodaties soms onderdeel van een bredere gebiedsontwikkeling, bijvoorbeeld sportpark Ezinge in relatie tot het stationsgebied. Het sportaccommodatiebeleid gaat alleen over de accommodatie en niet over de gebiedsontwikkeling.

Financiële middelen en effecten

Het SHMA, IHP en het sportaccommodatie zijn kaderdocumenten. Er worden bij deze besluitvorming geen (aanvullende) financiële middelen gevraagd.

Het SHMA en IHP beslaan een planperiode 2025-2045. De in beide documenten opgenomen opgaven in de planperiode 2025 tot en met 2029 zijn onderdeel van de bestaande meerjarenraming 2025-2028 of zijn onderdeel van de voorstellen in de perspectiefnota 2026-2029. Het sportaccommodatieplan benoemt geen concrete projecten.

De meerjarenraming is en wordt gebaseerd op de uitgangspunten zoals vastgelegd in het SHMA, IHP en sportaccommodatieplan. Vervolgens wordt op projectniveau altijd een separaat voorstel uitgewerkt inclusief financiële onderbouwing ter vaststelling door college en raad. De opgaven voor de jaren 2030 en verder worden jaarlijks via de reguliere P&C cyclus geïntegreerd in toekomstige meerjarenramingen.

Een programmateam wordt samengesteld om de doelstellingen vanuit SHMA te realiseren. Het programmateam bestaat uit de betrokken beleidsmedewerkers vanuit de diverse vakgebieden (o.a. vastgoed, sport, onderwijs, sociaal domein) met ondersteuning vanuit adviesfuncties. Deze formatie wordt geleverd en bekostigd uit de reguliere bezetting. Voor de coördinerende rol is bij de Perspectiefnota 2026-2029 een voorstel ingediend het tot aanstellen van een programmamanager SHMA. Er wordt uitgegaan van een structureel benodigd bedrag van € 80.000 per jaar voor deze functie.

Integrale afstemming
Vastgoed en grondzaken
Onderwijshuisvesting
Sportaccommodatiebeleid
Sociale Basis
Financiën
Ruimte & Initiatief
Duurzaamheid
Schoolbesturen gemeente Meppel

Communicatie en participatie
Het SHMA vertaalt bestaand beleid in een huisvestingsplan maatschappelijke accommodaties. Participatie vindt veelal plaats binnen de inhoudelijke beleidsontwikkeling. Zo is het IHP Onderwijs is tot stand gekomen met alle onderwijsbesturen en vastgesteld in een Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). Het sportaccommodatiebeleid vloeit voort uit de sportvisie die met het verenigingsleven in Meppel is gemaakt. Ook voor de andere beleidspijlers in het SHMA, cultuur en de sociale basis, heeft participatie plaatsgevonden.

Uitvoering / vervolgproces
Na vaststelling worden de geplande projecten verder uitgewerkt en wordt besluitvorming voorbereid. Nieuwe initiatieven en opgaven met betrekking tot maatschappelijke accommodaties worden getoetst aan het SHMA en vastgesteld inhoudelijk beleid. Er wordt een programmateam maatschappelijke accommodaties geformeerd om de uitvoering en coördinatie vorm te geven.

Bijlagen
1. Strategisch Huisvestingsplan Maatschappelijke Accommodatie 2025 – 2045
2. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025 – 2044
3. Sportaccommodatiebeleidsplan 2025-2029 gemeente Meppel

Burgemeester en wethouders,

de secretaris,	de burgemeester,
A.J. Kastelein	A. Maathuis